

Jaana Nyman

ESITE KOTIJOUKOT A.S.A.P:n TUETTUUN ASUMISEEN

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosiaalialan koulutus

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Jaana Nyman
Työn nimi	Esite Kotijoukot A.S.A.P:n tuettuun asumiseen
Toimeksiantaja	Kotijoukot A.S.A.P Oy
Vuosi	2024
Sivut	28 sivua, liitteitä 1 sivua
Työn ohjaaja(t)	Osku Kiri

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena oli tuottaa Kotijoukot A.S.A.P:lle heidän tarjoaman tuetun asumisen esite. Esitteen tavoitteena on antaa tietoa tuetusta asumisesta sekä Kotijoukot A.S.A.P:sta helposti luettavassa muodossa. Konkreettisena tuotoksena on esite, jonka voi lukea millä tahansa äylaitteella tai sen voi tulostaa. Esitteen voi tulostettaessa taitella kolmiosiseksi lehtiseksi.

Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Kotijoukot A.S.A.P Oy ja yrittäjä Nina Hillebrand. Kotijoukot A.S.A.P tarjoaa tuettua asumista Kotkan Koivulassa. Tuettua asumisen lisäksi Kotijoukot A.S.A.P tarjoaa tukihenkilötoimintaa sekä perhekotipalvelua, joka sijaitsee samassa pihapiirissä kuin tuettu asuminen. Tämä mahdollistaa ympärivuorokautisen sosiaalialan ammattilaisen tuen myös tuettua asumisen asukkaille. Yrityksellä on lisäksi vuokra-asuntoja Kotkan keskustassa.

Työn teoriaosuus kiinnittyi vahvasti nuoren itsenäistymiseen, arjen- ja elämäntapaan, vuorovaikutukseen ja kohtaamiseen, tuettuun asumiseen kokonaisuutena, lastensuojeluun sekä jälki-, sijais- ja sosiaalihuoltoon. Lähdemateriaalina toimivat erilaiset luotettavat lähteet, kuten alan kirjallisuus, muut julkaisut sekä Kotijoukot A.S.A.P:n yrittäjän Nina Hillebrandin haastattelu. Menetelmänä on käytetty dialogista keskustelua, jota on käyty muun muassa Nina Hillebrandin, sekä kollegoiden kanssa.

Esitteen sisältöä sekä visuaalista ilmettä on suunniteltu yhdessä tilaajan kanssa. Tavoitteena oli tuottaa sellainen esite, joka palvelisi Kotijoukot A.S.A.P:a sekä esitteen lukijaa. Ensisijainen hyödynsaaja on asiakas ja toissijainen hyödynsaaja on Kotijoukot A.S.A.P. Esitteessä Kotijoukot A.S.A.P pystyy kertomaan helposti palveluistaan ja mahdollisesti mainostamaan palvelujaan. Esitteessä kerrotaan, kenelle tuettu asuminen on suunnattu, minkälainen itsenäistymistalo on, minkälaisia palveluita itsenäistymistalo tarjoaa asukkaalle ja mitä asukkaan tulee huomioida muuttaessaan tukiasuntoon. Esite oli kokonaisuudessaan onnistunut ja tilaaja oli siihen tyytyväinen.

Asiasanat: tuettu asuminen, itsenäistyminen, elämäntapa, arjenhallinta, Kotijoukot A.S.A.P Oy.

Degree title	Bachelor of Social Services
Author (authors)	Jaana Nyman
Thesis title	Leaflet for Kotijoukot A.S.A.P, for their assisted living services
Commissioned by	Kotijoukot A.S.A.P LLC
Time	2024
Pages	28 pages, 1 pages of appendices
Supervisor	Osku Kiri

ABSTRACT

This is a practice-based thesis, which purpose was to produce a leaflet containing information about assisted living services provided by Kotijoukot A.S.A.P. LLC. The objective of the leaflet was to inform the reader about assisted living and Kotijoukot A.S.A.P. The leaflet was a concrete product of this thesis made in web format with an option for a printout.

The commissioner of this thesis and the leaflet was Kotijoukot A.S.A.P. LLC and the entrepreneur Nina Hillebrand. The assisted living facilities of Kotijoukot A.S.A.P. are situated in Koivula in the city of Kotka. Kotijoukot A.S.A.P. also provides foster care services in the same location as the assisted living services. This makes it possible for them to provide round the clock care for young people in assisted living. Kotijoukot A.S.A.P. owns rental properties located in the centre of the city of Kotka.

The theory part of this thesis was constructed around assisted living, the act of becoming independent, life coping skills, everyday coping skills, interaction skills and encounter skills. There is also information regarding social services, child protective services, after care of child protective services and foster care. Source material of this was conducted from varying different reliable sources like books, other publications, and the interview of the entrepreneur Nina Hillebrand. Dialog conversations were used as a method in this thesis while interviewing Nina Hillebrand and in conversations between colleagues.

The visual look and the content of the leaflet were planned in cooperation with the commissioner of this thesis. The objective was to produce a leaflet that would serve Kotijoukot A.S.A.P. and the reader. The primary beneficiary of this thesis was the reader who is a client of Kotijoukot A.S.A.P. and the second beneficiary was Kotijoukot A.S.A.P. LLC. The leaflet contains information about the service provided by Kotijoukot A.S.A.P. LLC and thus acts as an ad for the company. The information in the leaflet explains who the services are for, what the accommodation is like, what services can be provided and what the client should be aware of before moving in to the facility. On the whole the leaflet was successful and the commissioner was satisfied.

Keywords: assisted living, act of becoming independent, life coping skills, everyday coping skills, Kotijoukot A.S.A.P. LLC.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	6
2.1	Sosiaalihuolto ja sijaishuolto.....	6
2.2	Lastensuojelu ja jälkihuolto.....	8
2.3	Nuorten itsenäistyminen ja sen tuomat haasteet.....	10
2.4	Elämänhallinta ja arjenhallinta.....	12
2.5	Tuettu asuminen ja sen hyödyt.....	14
2.6	Tuetun asumisen kohderyhmät.....	16
2.7	Ammatillinen vuorovaikutus ja kohtaaminen.....	17
3	KOTIJOUKOT A.S.A.P.....	18
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	20
4.1	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	20
4.2	Opinnäytetyön prosessin kuvaus.....	22
4.2.1	Työn ensimmäinen vaihe.....	23
4.2.2	Toinen vaihe.....	23
4.2.3	Kolmas vaihe.....	24
4.2.4	Neljäs vaihe.....	24
5	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA HYÖDYN SAAJAT.....	26
6	VALMIS TUOTOS JA ARVIOINTI.....	27
6.1	Tuetun asumisen esite.....	27
6.2	Arviointi.....	28
7	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	29
8	POHDINTA.....	30
	LÄHTEET.....	34

LIITTEET

Liite 1. Esite

1 JOHDANTO

Olen valinnut aiheeksi toiminnallisen opinnäytetyön, jonka tuotoksena on sähköinen tuetun asumisen esite. Menetelmänä työhöni oli pääsääntöisesti dialogiset keskustelut toimeksiantajan Nina Hillebrandin kanssa, muistiinpanot, sekä valmiit materiaalit. Keskustelumme Hillebrandin kanssa oli avointa, molemmin puolin kunnioittavaa, jossa me molemmat toimme näkemyksiämme esiin, annoimme tilaa toisillemme. Kävin myös dialogista keskustelua entisten ja nykyisten kollegoideni kanssa saaden heiltäkin hyviä ajatuksia ja ideoita.

Dialogisuus edesauttaa kehittämistoimintaa, se antaa mahdollisuuksia avartaa omaa näkemystään, sekä mahdollistaa ottaa käyttöön muiden osallistujien osaamisen ja luovuuden (Salonen ym. 2017, 55). Tällä dialogisella menetelmällä käytiin myös opinnäytetyön alun haastattelu Hillebrandin kanssa.

Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt tuomaan esiin asiakaskohtaamisen osaamisen ulottuvuuksia. Nämä ovat substanssiosaaminen, eli asiasisältö, teoriat, sekä menetelmät, vuorovaikutusosaaminen, eli vuorovaikutus ja yhteistoiminta ja prosessiosaaminen, eli ajankäyttö, vastuu ja kohdentaminen (Mönkkönen, 2019).

Nuorten tuetulla asumisella pyritään vahvistamaan nuorten itsenäistymisen taitoja ja tukemaan nuorten itsenäistä asumista. Vaikka yleisesti ottaen asunnottomien määrä Suomessa on laskenut merkittävästi, nuorten asunnottomuusluvut ovat olleet nousussa. Hyvinvointiyhteiskunnan tehtävänä on varmistaa kaikille yhtenevät mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaan. Suomen sosiaaliturvajärjestelmä pyrkii mahdollistamaan, ettei kukaan jäisi ilman asuntoa terveydellisen tai sosiaalisen ongelman kohdatessa. Esimerkiksi toimeentulotuen tai asumisentuen avulla voidaan nuorta tukea itsenäistymisessä. Erilaisien tukien hakeminen edellyttää nuorelta kuitenkin voimavaroja ja tiettyjä resursseja. Nuoret tarvitsevat konkreettista ohjausta ja tukea itsenäistymisen kynnyksellä arjenhallintaan. (Tommila 2019.)

Kotijoukot -perhekodin yrittäjänä toimiva Nina Hillebrand tarjosi minulle mahdollisuuden tehdä opinnäytetyönä heille sähköisen esitteen tuettuun asumiseen. Esitteen tarkoitus on kertoa tuetusta asumisesta kiinnostuneelle nuorelle ja hänen läheisilleen saatavilla olevista palveluista, joita heillä on tarjota nuorelle. Nuori voi rauhassa tutustua asumisen palveluihin, ennen kuin tekee päätöstä muuttaa asuntoon.

Tuettu asuminen on tarkoitettu 16—23-vuotiaille nuorille, joilla on haasteita itsenäistymisen kynnyksellä ja jotka tarvitsevat ohjausta arjenhallintaan. Esimerkiksi lastensuojelun sijaishuollon jälkeen nuorille tarjottava tuettu asuminen auttaa nuoria itsenäistymiseen liittyvissä haasteissa, joita nuorilla saattaa olla, koska he ovat kohdanneet sijaishuollon aikana muita vastoinkäymisiä elämän eri osa-alueilla. Tutkimustulosten mukaan sijaishuollosta itsenäistyneet nuoret kohtaavat muun muassa kouluttamattomuutta, työttömyyttä, toimeentulovaikeuksia, päihde- ja mielenterveysongelmia muita nuoria huomattavasti useammin. (Laitinen 2020.)

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Sosiaalihuolto ja sijaishuolto

Sosiaalihuoltolain (17.9.1982/710, 1. §) mukaan sosiaalihuollolla tarkoitetaan sosiaalipalveluja, toimeentulotukea, sosiaaliavustuksia ja niihin liittyviä toimintoja, joiden tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen, sekä yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. Sosiaalihuoltoa koskevasta lainsäädännöstä vastaa Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaalihuoltoon liittyy hyvinvoinnin sekä sosiaalisen turvallisuuden edistäminen sekä lainsäädännön mukaiset sosiaalihuollon palvelut ja tehtävät. Sosiaalihuoltolaissa sekä sosiaalihuollon erityislaeissa säädetään sosiaalipalveluista sekä sosiaalihuollosta. Sosiaalipalveluita on järjestettävä useaan eri tilanteeseen, kuten lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Yksilöllisen tarpeen arviointi on perustana sosiaalipalveluihin. Sosiaalipalveluihin kuuluu muun muassa sosiaalityö, perhetyö, lapsiperheen kotipalvelu sekä asumispalvelut, joihin lukeutuu myös tuettu asuminen. (Sosiaalihuoltolaki 710/1982, 22. §, Sosiaali- ja terveysministeriö 2024.)

Sijaishuollon avulla turvataan lapsen hoito, kasvatusta ja kehitys, jos lapsi ei ole turvassa itseltään, turvassa kotonaan, eikä tilanteeseen voida muutoin vaikuttaa. Sijaishuollolla tarkoitetaan tilannetta, jossa lapsen hoito ja kasvatusta järjestetään lapsen kodin ulkopuolella. Lapsi voi olla kiireellisesti sijoitettu, huostaanotettu tai hallinto-oikeuden määräyksellä sijoitettu. Huostaanotto kestää vain niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee. Viimeistään kun lapsi täyttää 18 vuotta, loppuu huostaanotto. (Sijaishuolto 2023.)

Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ovat vähemmistö tarkasteltaessa kaikkia lastensuojelussa olevia lapsia. Lapset, jotka ovat sijoitettuna kodin ulkopuolelle, muodostavat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten ryhmän yhteiskunnassamme. Nämä lapset tarvitsevat usein eniten ulkopuolista tukea ja apua. Yleisimpiä sijoituksia lastensuojelussa ovat huostaanotot. Minkäänlaista sijoitusta ei tehdä kevyin perustein. Vaikka tutkimukset näyttävät, että sijoitettuna olleiden nuorien tulevaisuuden tulokset ovat olleet huonoja, niin silti ennen sijoitusta kohdatut tilanteet ovat niin vakavia, ettei sijoitusta voitaisi jättää tekemättä aiheuttamatta haittaa. (Kääriälä 2021.)

Yleensä sijoitetut lapset tulevat perheistä, joissa on enemmän köyhyyttä tai taloudellisia ongelmia, vanhempien päihde- tai/ja mielenterveysongelmia. Näistä lapsista suurin osa on kokenut tarpeiden laiminlyöntiä sekä kaltoinkohtelua. Nykyisin sijoitetut lapset ovat vielä erityisen suojelun tarpeessa, sillä heillä esiintyy päihteiden käyttöä tai rikostaustaa. Lisäksi osalla nuorista on vakavia koulunkäyntivaikeuksia. Sijoitettuna olleet lapset muodostavat vielä pienen vähemmistön, mutta heillä on eniten vaikeuksia yhteiskuntaan mukaan pääsemisessä aikuisiällä. (Kääriälä 2021.)

Tutkimukset osoittavat, että matala koulutustaso tekee sijoitettuna olleiden nuorten työurasta keskimääräistä vaikeampaa. Sijoitettuna olleet nuoret ovat etäämpänä opinnoista ja töistä huomattavasti muita nuoria todennäköisemmin. Tutkimuksissa on myös havaittu, että peruskoulun koulumenestys on sijoitettuna olleilla lapsilla selkeästi heikompaa kuin muilla samanikäisillä. Tämä

heikompi koulumenestys on yhteydessä lasten neurokehityksellisiin ja psykiatrisiin häiriöihin. Jotta lapsille voidaan turvata parempi tulevaisuus, näihin ongelmiin tulisi kiinnittää huomiota. (Kääriälä 2021.)

Aikuistumisen kynnyksellä sijaishuollon tehtäväksi muodostuu nuorten valmistaminen itsenäiseen elämään, eli tukea nuorta ottamaan vastuuta omasta elämästään ja tulemaan toimeen omillaan. Sijaishuolto yksin ei useinkaan riitä, jolloin nuori tai lapsi tarvitsee jälkihuollon apua. (Pukkio & Hipp 2016, 8.)

Tärkeää on kuitenkin muistaa se, ettei vaikeudet työllistyä tai kouluttautua koske kaikkia sijoitettuina olleita lapsia. Siirtymä koulutuksesta työelämään sujui onnistuneesti lähes puolella sijoitetuista lapsista. Monet sijoitettuina olleet lapset tulevat perheistä, joissa on vakavia mielenterveyden tai päihteidenkäytön ongelmia, sekä vakavia elämäntilanteiden vaikeuksia. Automaatio se ei kuitenkaan ole, että lapsuuden vaikeat olosuhteet aiheuttaisivat syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. (Kääriälä ym. 2019.)

Tutkimuksessa todetaan (Kääriälä & ym. 2019) että pitkäkestoisia vaikeuksia esiintyi useammin pojilla kuin tytöillä. Koulutuksen lyhyeksi jäämiselle ja työttömyydelle altisti sijoituksen osuminen teini-ikään ja se, että sijoituspaikka vaihtui useasti. Usein on vaikeampaa muuttaa tapoja aikuisiällä, jos nuoruudessa on ollut haasteita. Sijoitettuina olleista tytöistä noin neljännes oli saanut omia lapsia jo pian 18 ikävuoden kohdalla, mikä voi vaikeuttaa kouluttautumista sekä työllistymistä. (Kääriälä ym. 2019.)

2.2 Lastensuojelu ja jälkihuolto

Lastensuojelun piiriin tulee ohjata, jos perheen ja lapsen tilanne näin vaatii. Vastuu lapsen hyvinvoinnista on ensisijaisesti vanhemmilla tai huoltajilla mutta velvollisuus tukea vanhempia kasvatustehtävässä on viranomaisella. Lastensuojelulain tarkoituksena onkin taata lapselle oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen ja erityisen suojelun turvaaminen. Lasten suojelun tehtävänä on edistää lasten hyvinvointia ja ehkäistä ongelmia. (Lastensuojelun käsikirja 2024.)

Lastensuojelupalveluiden järjestämisestä vastaa hyvinvointialueet. Palvelut voivat olla hyvinvointialueiden itse tuottamia tai ostettuja palveluita. (Lastensuojelu, Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2023.)

Lastensuojelun piirissä suurin osa lapsista on avohuollon asiakkaita. Kuitenkin sijoittamista tarvitsevien määrä on nousemassa. Lastensuojelua ja sijaishuoltoa tulisi kehittää kokonaisvaltaisesti. Avainasemassa tässä on lapsuuden tilanteen turvaaminen. Lasten ja perheiden hyvinvointia tulisi parantaa jo ennen kuin tarve kodin ulkopuoliselle sijoitukselle syntyy. (Kääriälä 2021.)

Tutkimuksia sijaishuollosta irtautumiseen ja sen jälkeiseen elämään liittyen on tehty vain vähän. Tehdyissä tutkimuksissa kuitenkin todetaan, että usean sijaishuollosta itsenäistyvän nuoren tulevaisuudennäkymät ovat eri mittareiden mukaan heikommat, kuin ikätovereidensa. Tutkimuksissa on todettu myös, että sijaishuollosta itsenäistyvät nuoret ovat yksi yhteiskunnan syrjäytyneimmistä ryhmistä. (Pukkio & Hipp 2016, 9–10; Kemppainen 2009, 10.)

Jälkihuoltoa tulee järjestää nuorelle tai lapselle, jos lapsi on ollut sijoitettuna avohuollon tukitoimin tai lapsi on ollut huostaanotettuna vähintään puoli vuotta. Tarkoituksena jälkihuollolla on nuoren tai lapsen itsenäistymisen tai kotiin palaamisen helpottaminen. (Jälkihuolto 2023; Pukkio & Hipp 2016, 8.) Jälkihuolto muokataan nuoren tai lapsen yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaisesti, mutta jotkin perusasiat tulee tapahtua kaikkien kohdalla. On tärkeää suunnitella ja sopia yhdessä nuoren kanssa, minkälaisia palveluita ja tukitoimia jälkihuolto tarkoittaa. (Jälkihuolto 2023; Laaksonen 2004, 15.)

Jälkihuoltoa ja sijaishuoltoa ei tulisi ajatella kahtena eri prosessina vaan ne pitäisi nähdä toisiinsa liittyvinä vaiheina lapsen tai nuoren asiakaspolussa. Jälkihuollon epäonnistuesssa sijaishuollon aikana saavutetut myönteiset muutokset voivat kadota, kun taas ajoissa suunniteltu jälkihuolto voi tukea nuorta, lasta tai hänen perheettään jo sijaishuollon aikana. Näin syntyy tunne siitä, että joku välittää ja on kiinnostunut lapsesta tai nuoresta myös sijoituksen jälkeen. (Pukkio & Hipp 2016, 8–9.)

Jälkihuollon ikäraja on ollut vuodesta 2020 lähtien vuoden 2023 loppuun 25 vuotta. Tällöin toiveena oli jälkihuollon kehittäminen. Ajatuksena on ollut, että nuoret saisivat enemmän tukea itsenäistymisensä aikana. Tutkimukset ovat osoittaneet, että jälkihuollon aikana nuorten tulisi saada parempaa tukea kouluttautumiseen ja työllistymiseen. (Kääriälä 2021.)

Oikeus jälkihuoltoon nuorella on 23-vuotiaaksi. Jälkihuollon päättymisen ikäraja laski 25 ikävuodesta 23 ikävuoteen 1.1.2024. (Lastensuojelun käsikirja 2024). Nuori, joka on jälkihuollon piirissä voi tarvita apuja muun muassa työllistymiseen, koulunkäyntiin, rahankäytön hallintaan, asumiseen liittyvissä asioissa ja sosiaalisten suhteiden hallinnassa (Kemppainen 2009, 10).

2.3 Nuorten itsenäistyminen ja sen tuomat haasteet

Itsenäisyys voidaan määritellä suppeasti tarkoittamaan riippumattomuutta. Kuitenkaan tämä ei täysin avaa itsenäistymistä, sillä se ei huomioi ihmisten riippuvuussuhteita. Itsenäistymisprosessissa riippuvuussuhteet eivät kuitenkaan lakkaa olemasta, vaan ne muuttuvat erilaisiksi. Tähän muutokseen ja uusien suhteiden rakentamiseen nuoret tarvitsevat tukea. (Malm 2018,15.)

Itsenäistymisen käsite on kuitenkin laaja ja se voidaan ajatella tarkoittavan myös nuoren toimijuuden vahvistumiseksi. Tämä nuoren toimijuuden vahvistuminen voidaan jakaa osa-alueisiin. Näitä osa-alueita ovat nuoren ja sosiaalisen verkoston suhteiden vahvistuminen sekä parantunut kommunikaatio, arjenhallinta sekä nuoren kokemus oman toimijuuden vahvistumisesta. (Malm 2018, 49.)

Nuoren itsenäistymiseen on siirtymävaihetta alettava valmistamaan hyvissä ajoin. Nuorelle on todella tärkeää, että hän tietää, mitä on tapahtumassa ollakseen täysin turvallisina mielin vailla pelkoa tulevaisuudestaan. Itsenäistyville nuorelle tulee kertoa hänen oikeutensa, esimerkiksi milloin hän on sijaishuollon ja milloin jälkihuollon asiakas. Asia täytyy selittää nuorelle siten, että hän

ymmärtää tämän. Hänelle täytyy selventää, ettei tuki ole vain esimerkiksi taloudellista tukea. Nuoren ymmärtäessä mistä on kyse, hänen on helpompi sitoutua tukitoimintaan. (Laaksonen 2004, 24.)

Nuoren on helpompi siirtyä uuteen vaiheeseen elämässään, kun hänen käsityksensä itsestään ja aiemmasta elämästään on selkeät. Tästä syystä on erittäin tärkeää, että sijaishuollon tapahtumat ovat kirjattuna hänen omaan kansioonsa tai hänen tietoihinsa, jotta hänellä on tiedossa oma historiansa. Pahimmillaan sijaishuollon lapsella ei ole tietoa menneestä, koska kenelläkään ei ole muistikuvaa tai tietoa, mitä lapselle on tapahtunut missäkin kasvuvaiheessa, millainen hän on ollut pienenä lapsena tai varhaisteininä. Eri kasvuvaiheiden lyhyetkin kuvaukset, pienetkin tarinat ja valokuvat ovat äärimmäisen tärkeitä ja merkityksellisiä. (Laaksonen 2004, 24–25.)

Kun nuori on itsenäistymässä, on se hänelle suuri hetki hänen elämänsä vaiheessa, jota täytyy valmistella huolella. Esimerkiksi sijaishuollon nuoren kanssa voidaan juoda lähtökahvit tai voi keksiä jonkin muun tavan läksiäisiin. On suunniteltava, kuka mahdollisesti lähtee nuorta saattamaan, annetaanko hänelle jotain mukaan, mihin numeroon voi soittaa, jos tulee asiaa, entä miten sovitaan jatkotapaamiset? (Laaksonen 2004, 25.)

Ohjaaminen nuoren itsenäistymiseen ja nuoren siihen kasvaminen on pitkäjänteistä ja suunnitelmallista työtä. Siksi jo sijoituksen aikana on suuri työ tähän opetteluun ja tähän valmistautumiseen. Sijaishuollossa nuorilla on jaettu tehtävävuoroja, esimerkiksi siivous- ruoanvalmistus-, kaupassakäyntivuorot, ynnä muut. Voidaan järjestää myös asumisharjoittelua, jossa käydään esimerkiksi kuitit läpi, jotta nuori ymmärtää konkreettisesti mihin rahaa kuluu, lisäksi voi käydä esimerkiksi Kela-, vakuutus-, sähkö-, sopimusasioita. Nämä kaikki sijaishuollossa aloitetut valmistelut auttavat nuorta sitoutumaan jälkihuollolliseen tukeen. (Laaksonen 2004, 25–26.)

Arjen perustaitojen puuttuminen saattaa tehdä täysin tyhjäksi sijaishuollon aikaisen terapeuttisen ja psykososiaalisen työn. Arjen perustaitojen harjoitteluun ja nuoren itsenäistymiseen valmistautumiseen on olemassa paljon erilaisia

työkaluja, joista yksi on Umbrella-työkirja. Tämä on työmenetelmä arkipäivän kasvatukseen ja itsenäistymiseen. Laaksonen kuvaa Umbrella-menetelmää itsenäisen elämän aapiseksi. Työkirja on nuoren yksilöllisen kasvun ja itsenäistymisen tarpeet huomioiva ammatillinen työmenetelmä, joka sisältää erilaisia harjoitteita, tehtäviä, sekä teemoja arkisen elämän alueilta, kuten esimerkiksi taloudenhoito, minä itse, työ, koulutus, ihmissuhteet. (Laaksonen 2004, 26.)

2.4 Elämänhallinta ja arjenhallinta

Elämänhallinta jaetaan usein kahteen eri ulottuvuuteen, joita ovat sisäinen elämänhallinta ja ulkoinen elämänhallinta. Ulkoisella elämänhallinnalla tarkoitetaan sitä, että sen pystyy ulkopuolisen silmin tunnistamaan. Esimerkiksi ulkoisesta elämänhallinnasta kertoo muun muassa aineellinen hyvinvointi. Sisäinen elämänhallinta tarkoittaa taas ihmisen kykyä sopeutua muutoksiin ja suhtautua elämään positiivisesti. Henkilö, jolla on vahva sisäinen elämänhallinta, tuntee, että hänellä on voimavaroja ja valmiuksia myös yllättäviin tapahtumiin. (Martikainen 2009, 15–16.)

On oletettavaa, että syrjäytyneellä ihmisellä on jonkinlaisia ongelmia elämänhallinnassaan. Vahvan identiteetin ja elämänhallinnan voidaan ajatella olevan lähellä toisiaan. Itseensä luottava yksilö elää tasapainossa omien valintojensa, oman itsensä ja arvojensa kanssa. Vahvan identiteetin omaavat henkilöt ovat myös parempia kestäämään paineita ja muutoksia. (Kemppainen 2009, 24.)

Elämänhallintaa voidaan verrata stressin hallintaan. Ihminen pyrkii toiminnallaan muuttamaan sisäisiä ja ulkoisia olosuhteita, jotka kokee itselleen liian raskittaviksi tai voimavarat ylittäviksi, tätä voidaan sanoa stressin hallinnaksi. Matala elämänhallinta on usein ihmisellä, joka uskoo, että asioita vain tapahtuu hänelle ja tapahtumat ovat sattumaa. Matalan elämähallinnan omaava ihminen ajattelee, ettei tapahtuvat asiat ole seurausta siitä mitä hän itse tekee. Toisella puolella on sitten vielä liian korkea elämänhallinnan tunne, jolloin ihminen kokee olevansa vastuussa kaikesta mitä hänelle tapahtuu. Elämänhallinnan ollessa kunnossa, ihminen pystyy säätelemään henkilökohtaista elämänsä ja itsekuria. (Kemppainen 2009, 25–27.)

Elämänhallintaa tukevia tekijöitä ovat muun muassa riittävä sosiaalinen tuki, korkea yhteiskunnallinen asema, itsensä terveeksi kokeminen ja työ, jossa yksilöllä on vaikutusmahdollisuuksia ja joka ei ole liian kuormittava. Lisäksi yksilön usko omaan kykyihinsä vaikuttaa elämänhallintaan. Jos yksilö ei usko omaan kykyihinsä, asettaa hän usein liian matalia tavoitteita itselleen. Usein ongelmat, jotka liittyvät elämänhallintaan ovat hyvin tavallisia ja kuuluvat arjesta selviytymiseen. Ongelmien ratkaisuun tarvittavat keinot ovat kuitenkin todella erilaisia, ja niihin vaikuttaa yksilö ja tämän ympäristö. (Martikainen 2009, 16–19.)

Arjenhallinnalla tarkoitetaan sitä, että nuori kykenee kehitysvaiheensa edellyttämällä tasolla ottamaan vastuuta omasta taloudestaan, elämästään ja henkisestä hyvinvoinnistaan. Arjenhallinta voidaan jakaa sisäiseen arjenhallintaan ja ulkoiseen arjenhallintaan. Ulkoisella arjenhallinnalla tarkoitetaan muun muassa koulutusta, työllistymistä, terveyttä ja talouden hallintaa. Edellä mainitut asiat ovat nuoren arjenhallinnan mahdollistajia. (Myllyniemi 2015, 5–6.)

Keskeisiä asioita arjenhallinnalle ovat ajanhallinta, talousosaaminen, elämäntavat, sosiaaliset taidot sekä tulevaisuuden suunnitelmat. Jos edellä mainittuja käsitteitä ajatellaan konkreettisesti, on kyse muun muassa siisteydestä, ruokailusta, kaverisuhteista, liikunnasta, tulojen ja menojen tasapainosta ja nukkumaanmenoajoista. Osana arjenhallintaa voidaan ajatella myös työelämän pelisääntöjä, sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyvä osaaminen. Arjenhallintaan kuuluu myös se, miten nuori itse kokee omaan ympäristöön ja elämään liittyvät valinnat ja vaikutusmahdollisuuden. Nuoren arki rakentuu monesta asiasta. Tietopohja liittyen nuorten arjenhallintaan on vähäistä. Kuitenkin arjenhallintaan liittyvä tietopohja kuvailee arjenhallintataitojen puutteita. (Myllyniemi 2015, 5–8.)

Nuoret itse kokevat tarvitsevansa tukea erityisesti arkeen ja käytännön asioihin. Tärkeimpänä esiin nousee tuen tarve taloudenpitoon ja toimeentuloon liittyen. Hakemusten täyttäminen, asunnon hakeminen ja muu byrokratian hoitaminen nousee myös esille nuorten keskusteluista. (Malm 2018, 44–45.)

Elämänhallinta ja asioiden hoitamisen vaikeudet ovat liitoksissa toisiinsa. Nämä ovat kuitenkin kaksi erillistä asiaa. Elämänhallinnassa esiintyvät ongelmat ovat kokonaisvaltaisia elämäntilanteeseen ja selviytymiseen liittyviä haasteita, kun taas arjen asioiden ongelmat eli arjenhallinnan vaikeudet liittyvät käytännön asioihin. Useasti kuitenkin molempien ongelmia esiintyy samanaikaisesti ja ongelmien suhteen on päällekkäisyyttä. Tuen tarve on vaihtelevaa ja se voi olla rohkaisemista ja neuvomista arjen asioissa tai sitten konkreettista apua esimerkiksi julkisilla kulkuvälineillä liikkumisessa. Yksi yleisimmistä haasteista ja tuen tarpeista oli vuorokausirytmien ylläpitäminen. Joillain vuorokausirytmien ylläpitäminen oli vaikeaa, vaikka oli päivisin aktiviteetteja, kun taas toisilla aktiviteetit eivät toteutuneet lainkaan vuorokausirytmien puuttumisen vuoksi. (Mäntyniemi 2017.)

2.5 Tuettu asuminen ja sen hyödyt

Jari Sinkkonen (2012) kuvaa kirjassaan Nuoruusikä – Miten lapsesta tulee nuori aikuinen, että ”nuoruus on taakse jäävän lapsuuden suremista ja iloa kaikesta siitä, mikä odottaa”. Vaikka kuinka nuori vaikuttaa pärjäävänsä, nuoret toivovat aikuisen rinnalleen, eikä jättäisi selviämään yksin.

Tuetulla asumisella tarkoitetaan itsenäistä asumista vuokralla tai omistusasunnossa, johon saadaan tukea sosiaalisella ohjauksella ohjaamaan päivittäisissä toiminnoissa, sekä muilla tarvittavilla sosiaalipalveluilla. (Sosiaalihuoltolaki 30.12. 2014/1301, 21. §). Tukiasumisen tulee olla tavoitteellista, väliaikaista ja yhteisösopimuksin säädettyä asumista, jota toteuttaa ammattilainen. Ammattilainen on vastuussa toiminnasta. (Raitakari 2006, 52—53.)

Aluehallintovirastot antoivat vuonna 2020 yhteisen ohjaukskirjeen jälkihuollossa tapahtuvasta tuetusta asumisesta, sekä sijaishuollossa tapahtuvasta itsenäisen asumisen harjoittelusta. Tämä johtui siitä, että edellä mainitut palvelut järjestettiin niin erilaisin tavoin ja käytännöt vaihtelivat. Näin ollen nuoren saaman tuen ja valvonnan määrä vaihtelee suuresti. Ohjaukskirjeessä todetaan, että nuoren on saatava tukea yksilöllisen tarpeen mukaisesti, erityiset tarpeet ja itsenäistymistä edesauttavien tukitoimien tarpeen määrä huomioiden. Oh-

jauskirjeessä todetaan myös, että jos tukiasunto sijaitsee samassa rakennuksessa kuin laitos tai perhekoti, tulee tukiasunnossa olla erillinen oma sisäänkäynti ja toiminnan tulee olla erillään sijaishuoltoyksikön toiminnasta. Henkilökunta tällaisessa tilanteessa voi olla yhteistä, mutta työvuoroluettelosta tulee ilmetä, kenen vastuulla tuetun asumisen asiakkaat kulloinkin ovat. (Aluehallintovirasto 2020.)

Tuettu asuminen on kuntoutumista ja suoriutumista edistävä asumismuoto. Tuetut asunnot on tarkoitettu henkilöille, jotka tilapäisesti tai pitkäaikaisesti tarvitsevat tukea siirtyäkseen myöhemmin omatoimiseen asumiseen. Asuntoja voi tarjota sosiaalitoimi tai yksityinen palveluntarjoaja. Tuetussa asumisessa asuva henkilö saa tukea asumiseen, mutta myös laajempaa tukea arkeen ja elämönhallintataitojen vahvistamiseen. Tuetulla asumisella pyritään auttamaan nuorta elämönhallinnassa, jolloin riski syrjäytymiselle pienenee. (Kempainen 2009, 7–24.)

Tuetussa asumisessa asiakas saa apua ja tukea, jotta pärjää omassa kodissa. Asiakas hyötyy saamastaan tuesta ja avusta käytännön asioiden hoitamiseen, esimerkiksi asiakkaalla saattaa olla vaikeuksia hoitaa raha-asioitaan ja vuokra voi jäädä maksamatta. Tämä voi johtaa asunnosta häätöön. (Mäntyniemi 2017, 59.)

Asiakas hyötyy tuetusta asumisesta myös muilla elämänosa alueilla, kuten esimerkiksi päihitteettömyyden ja elämönhallinnan tukemisesta. Asiakkaalla saattaa olla vaikea-asteinen avuttomuus, joka ilmenee tiedollisina ja taidollisina resurssipuutoksina. Tämä saattaa tulla esiin esimerkiksi kodin siivottomuutena ja asioiden hoitamattomuutena. Tuetussa asumisessa asiakas hyötyy saadessaan apua ja tukea konkreettisesti arjen haasteisiin, kuten raha-asioiden hoitoon, tukihakemuksiin ja muihin paperiasioiden hoitoon, kaupassa käyntiin, kodin siistimiseen, hygienian hoitoon, virastoasiointiin, ynnä muihin. (Mäntyniemi 2017, 59.)

Asukkaat, jotka asuvat tukiasunnossa muodostavat yhdessä yhteisön. Asukkaat jakavat arjen ja ovat samassa elämäntilanteessa. Tämä voi parhaimmillaan mahdollistaa ymmärryksen saamista omaan tilanteeseen ja vertaistuen. Asukkaat saavat myös mahdollisuuden muodostaa sosiaalista tukiverkostoa katkenneiden ystävyys- ja perhesiteiden tilalle. Tässä on kuitenkin positiivisten mahdollisuuksien lisäksi mahdollisuus luoda haasteita asukkaan omalle toimintakyvylle. Asuminen tukiasunnossa voidaan kokea leimaavana, jolloin syntyy uhka asukkaan identiteetille. Tutkimuksissa on todettu, että asukkaan ja työntekijän välinen luottamuksellinen suhde on keskeinen asia toimintakyvyn lisääntymiselle ja asumisen onnistumiselle. Parhaimmillaan asukkaan ja työntekijän suhde ja keskustelut lisäävät voimavaroja ja vahvistavat selviytymistä. (Syrjälä 2015.)

Onnistumista tukiasunnossa asumiseen arvioidaan asumiskyvyn perusteella. Tällä asukkaan tulisi osoittaa, että hän kykenee mahdollisimman itsenäisesti selviytymään arjestaan. Jos asukkaan toimintakyky ja arjenhallinta on vahvistunut sille tasolle, että asukas voisi onnistuneesti asua itsenäisesti tai jos yksikössä ei pystytä tarjoamaan riittävää tukea, niin tällöin tapahtuu siirto. Tukiasumistyössä tulisi kiinnittää huomiota laadullisiin tekijöihin, mutta nykypäivänä valitettavasti toimintaympäristön aiheuttamat vaatimukset vaativat lyhyempiä tukiasumisaikoja, mikä on ristiriidassa arjen työskentelyn tuloksien kanssa. Jos asukkaalla olisi mahdollisuus asua jopa pysyvästi, lisääntyisi asukkaiden turvallisuuden tunne ja oman asumisen jatkuvuuden tunne. (Syrjälä 2015.)

2.6 Tuetun asumisen kohderyhmät

Tuettua asumista tarjotaan henkilölle, joka selviytyy lähes itsenäisesti päivittäisistä toimista. Tuen määrä ja muoto riippuu asiakkaan tarpeista. Tuetun asumisen tarkoitus on saada asiakkaan elämän hallinta sellaiseksi, että he kykenevät selviämään arjessa tuetusti ja siirtymään itsenäiseen asumiseen myöhemmässä vaiheessa. (InfoFinland.fi 2024.)

Sosiaalihuoltolain mukaan esimerkiksi mielenterveys- ja päihdeasiakkaat ovat oikeutettuja saamaan tuettua asumista. Lain mukaan myös lastensuojelun sijaishuollon päätyttyä on kunnan järjestettävä nuorelle jälkihuolto ja turvattava asianmukainen asumisolosuhteet tai asunto, jolla nuoren kuntoutumista ei vaaranneta. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, Laki lastensuojelulain muuttamisesta 28.12.2023/1283 76 a §.)

Tukiasuminen on suunnattu erityisryhmille, joihin luetaan esimerkiksi päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, vammaiset, sekä nuoret. Tukiasuminen lastensuojelussa on avohuollon tukitoimi, sijaishuollon sijoitus tai lastensuojelun nuoren jälkihoitoa. (Raitakari 2006, 52–53.)

2.7 Ammatillinen vuorovaikutus ja kohtaaminen

Ammattilaisen ja asiakkaan kohtaamisesta on auttamistyössä kyse. Kohtaamisien aikana neuvotellaan siitä, mitä asiakkaan ongelmatilanteessa tulisi tehdä ja kuka asiakas on. Nuoret, jotka ovat auttamistyön kohteena, osallistuvat usein omiin moniammatillisiin palavereihin, joiden keskustelut kirjoitetaan tukiasumisyksikön dokumentteihin. Nuori ei tämän ajan yhteydessä kasva vain yksilönä vaan myös aikuisvetoisten instituutioiden jäsenenä. Nuori kohtaa arviointi-, neuvonta-, tuki- ja kontrollitilanteita, joiden vuorovaikutustilanteiden avulla nuorelle tulee ymmärrystä siitä, kuka nuori on ja mikä hänen arvonsa aikuisten silmissä on. Kohdatessa nuorta on tärkeää kysyä, miten nuoresta puhutaan ja mitkä ovat nuoren omat mahdollisuudet osallistua keskusteluihin. (Raitakari 2006.)

Vuorovaikutus sosiaalityössä korostuu nykyään tekstivälitteisesti, jossa vuorovaikutus muodostaa ammatillisesta puheesta ja teksteistä kietoutuneina toisiinsa. Kommunikaatiossa keskeistä on se, kenelle puhumme tai mistä asemasta ja mille yleisölle kirjoitamme. (Raitakari 2006.)

Monesti yksilö muuntuu tapaukseksi ja ryhmän edustajaksi. Usein tuota ryhmää ajatellaan ongelmaryhmänä. Tämä johtuu siitä, että oman instituution nä-

kökulmasta työntekijät kategorisoivat yksilön, tässä tapauksessa nuoren. Esimerkiksi nuori voidaan kategorisoida ”arkensa hallitsevaksi” tai ”arkeaan hallitsemattomaksi” tai ”ei-motivoituneeksi” tai ”motivoituneeksi”. Sillä onkin paljon merkitystä, missä instituutiossa nuoren asioita selvitellään, sillä eri ammattilaiset lähestyvät ja kohtaavat nuoren eri käsittein ja toimenpitein. (Raitakari 2006.)

Sosiaalityössä on tärkeää tarkastella miten ammattilaiset toimivat asiakastilanteissa, sillä kyseessä ei ole asiakkaan ja ammattilaisen yksilösuorituksia. Neuvottelua tapahtuu niin asiakkaan ja ammattilaisen välillä, kuin taloudellisten ja kulttuuristen odotusten kanssa. (Raitakari 2006.)

Dialogisuus on tärkeä osa vuorovaikutusta eri osapuolten välillä. Dialogisen suhteen avulla voidaan saavuttaa syvällisempi ymmärrys ja luoda merkityksellisiä tuloksia. Autenttinen dialogisuus edellyttää vastaamista asiakkaan tilanteeseen ja ammatillisen naamion riisumista, jotta inhimillinen kosketus, koskettavuus, ja myötätunto voivat tulla esiin. (Mönkkönen 2002.)

Dialogisuus vaatii myös sen, että ammatillisessa työssämme tulemme kosketetuksi ihmisenä. Tämä tarkoittaa, että meidän tulee yhdistää ammatillisuus ja ihmisyyys itsessämme. Hyvä ammatillinen ihmissuhde perustuu siihen, että huomioimme oman ihmisyytemme, kokemuksemme ja ymmärryksemme elämästä. Ammattiroolimme on väline haluamiemme asioiden toteuttamiseen, ei päämäärä sinänsä. (Mönkkönen 2002.)

3 KOTIJOUKOT A.S.A.P

Kotijoukot A.S.A.P. on perustettu vuonna 2012. Tuettu asuminen on liitetty yritykseen vuonna 2015. Kotijoukkojen perhekodin pihapiiriin rakennettiin omakotitalo, jossa on 123 neliötä, 4 huonetta, keittiö ja saunatilat. Talossa on kolmelle asukkaalle omat huoneet, sekä wc/suihkutilat, yhteinen olohuone, keittiö ja saunatilat. Talo on täysin varustettu, eli siellä on valmiina huonekalut, keittiössä kodinkoneet ja astiat, olohuoneessa tv, pyykinpesukone, sekä muita ko-

dinkoneita. Asukkaiden huoneissa on valmiina sänky, pöytä ja kaapit. Asukkaiden on kuitenkin mahdollista sisustaa huone kuten haluaa ja tuoda oma sänky, pöytä, ynnä muita tarvikkeita. Nämä valmiit kalusteet siirretään huoneesta pois. Tuetusta ryhmäasumisesta on mahdollista myöhemmässä vaiheessa muuttaa yrityksen vuokra-asuntoon Kotkan keskustaan, kun asumisen ja elämänhallinnan taidot ovat kehittyneet sille tasolle. (Hillebrand 2023.)

Nina Hillebrand on Kotijoukot A.S.A.P. Oy:n yrittäjä Kotkasta. Hän on 51-vuotias viiden lapsen äiti. Hän on valmistunut sosionomiksi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta vuonna 2018. Hän on sosionomikoulutuksen lisäksi suorittanut runsaasti opintoja, jotka tukevat tuetun asumisen yritystä, muun muassa Lastensuojeluntyön erikoistumiskoulutus (Hamk), Lääkkeenantoluvat ja näytöt (Pro Edu Oy), Lääkehoidon koulutus (Kymsote), Traumainformoitu lastensuojelu (Meiän Tukitiimi Oy), Rajoitustoimenpide ja lakimuutos (Aava-lex), Nuorten tukeminen ja päihteiden käytön tunnistaminen (Kouvolan kaupunki), Perhearviointi – Perheen voimavarojen, vahvuuksien ja vaikeuksien arviointimenetelmä (Mikkelin kesäyliopisto ja Koulutuskeskus Mieli), sekä Lasten ja nuorten kriisiauttaminen (Kymenlaakson kesäyliopisto). (Hillebrand 2023.)

Tuetun asumisen työskentelymenetelmiä, joita Hillebrand ja hänen alaisensa käyttävät ovat muun muassa Umbrella-itsenäisen elämän ABC, Psyto-psykososiaalisen toimintakyvyn arviointiasteikko, Peili-ohjaajan opas, Näin minä pärjään-oma arvioni avun ja tuen tarpeestani, ART-ryhmäharjoitusmenetelmä aggressiivisesti käyttäytyville nuorille sekä TOIMI-menetelmä psykososiaalisen toimintakyvyn kuvaamiseen. (Hillebrand 2023.)

Kotijoukoilla on erilaista toimintaa ja palveluita, joita yritys tarjoaa. Kotijoukoilla on vuonna 2015 alkanut ammatillinen perhekoti, jonka toiminta jatkuu edelleen. Vuodesta 2012 Kotijoukoilla on ollut tarjota vuokra-asuntoja Kotkan keskustassa. Lisäksi Kotijoukot tarjoaa tukihenkilötoimintaa, joka on alkanut vuonna 2012. Kotijoukot tarjosivat aiemmin myös tukiperhetoimintaa, joka al-

koi vuonna 2012 ja toiminta päättyi vuonna 2021. Kotijoukkojen lastensuojelulaitos Kuusikko oli toiminnassa vuodesta 2018 vuoteen 2020 saakka, jonka jälkeen tämä toiminta lopetettiin. (Hillebrand 2023.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Minun opinnäytetyöni on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on tuottaa sähköinen esite, joka olisi mahdollista myös tulostaa paperiversioksi. Esitteessä olisi tavoitteena esitellä Kotijoukot A.S.A.P:n tarjoamaan tuettua asumista nuorille.

Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto ammattikorkeakoulun tutkimuksellisille opinnäytetyöille. Tavoitteena toiminnallisessa opinnäytetyössä on käytännön toiminnan opastaminen, ohjeistaminen, toiminnan järjestäminen tai järjeistäminen. Usein toiminnallinen opinnäytetyö on jonkinlainen opas, ohjeistus tai opastus, kuten perehdyttämisoras tai turvallisuusohjeistus. Toiminnallinen opinnäytetyö voi myös olla jonkinlaisen tapahtuman toteuttamista. Kuitenkaan pelkästään toiminnallinen opinnäytetyö ei pidä sisällään edellä mainittuja asioita, vaan se pitää sisällään aina myös selvityksen tekemisen. Selvityksen avulla tavoitetaan ammattikulttuureissa tarvittavia taitoja ja tietoja. Toiminnallisen opinnäytetyön pitäisi olla käytännönläheinen sekä työelämälähtöinen. Toiminnallinen opinnäytetyö tulisi toteuttaa tutkimuksellisella asenteella ja siinä tulee osoittaa riittävä alan tietojen ja taitojen hallinta. (Vilka & Airaksinen 2003, 9–10.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä syntyy aina jokin konkreettinen tuote, jonka lisäksi tuotetaan selvitys. Ideana ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä on se, että osoitat opinnäytetyön avulla pystyväsi ammatillisen teoreettisen tiedon ja ammatillisen käytännön yhdistämiseen. Tarkoituksena on lisäksi se, että kykenee pohtimaan alan teorioiden ja käsitteiden avulla kriittisesti käytännön ratkaisuja. (Vilka & Airaksinen 2003, 41–42.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä pyritään luomaan kokonaisilme, joka sisältää ymmärrettävää ja helppolukuista tekstiä. Tämä tulee suunnitella kohderyhmää palvelevaksi ja mukautettava sitä siten, että se palvelee tavoitetta ja sisältää tarvittavat tiedot. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51.)

Omassa työssäni pyrin huolehtimaan siitä, että esite tulee olemaan mahdollisimman helppolukuinen eikä sisällä liikaa informaatiota. Koska kyseessä on esite, niin myös tekstien ja kuvien sijoittelua tulee pohtia, jotta kokonaisuus on mahdollisimman kutsuva ja on tilaajan toiveiden mukainen. Tekstin tyyli valikoitui myös käyttäjäystävälliseksi. Teksti on selkeä, vaikkakin ehkä hieman tylsä. Kaunista tyyliä harkitsin, mutta siinä olisi saattanut olla vaarana, että lukija ei saa kirjaimista selkoa.

Toteuttaessa toiminnallista opinnäytetyötä työprosessi avataan kirjallisesti opinnäytetyöraportiksi. Raportissa tulee tulla esille mitä on tehty, miksi on tehty sekä miten on tehty. Raportissa tulee kuvata työprosessia ja sitä millaisiin johtopäätöksiin ja tuloksiin on päädytty. Raportti pitää sisällään, miten tekijä on itse arvioinut omaa prosessia, tuotosta sekä oppimista. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 65.)

Toiminnallista opinnäytetyötä arvioitaessa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen on tärkeimpänä osana. Tavoitteet tulisi olla helposti ymmärrettävissä ja lukijalle pitäisi raportista ilmetä nopeasti mitä opinnäytetyössä on tarkoituksena tehdä. Opinnäytetyötä arvioitaessa on arvioitava myös työn idea, jonka tulee ilmetä raportissa. Raportissa tulee siis kuvata aihepiiriä, ideaa, asetettuja tavoitteita, teoreettista viitekehystä, tietoperustaa ja kohderyhmää. Arviointia ajatellen olisi mielekästä saada palautetta tavoitteiden saavuttamisen arviointiin myös kohderyhmältä. Lisäksi palautetta olisi hyvä pyytää myös tuotoksesta. Työn toteutustapa on myös keskeinen arvioinnin kohde. Tähän voidaan katsoa kuuluvan keinot tavoitteiden saavuttamiseksi, sekä aineiston kerääminen. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 154–158.)

4.2 Opinnäytetyön prosessin kuvaus

Minun opinnäytetyöni alkoi ajatuksestani, jossa halusin tehdä opinnäytetyön liittyen lastensuojeluun oman kiinnostukseni vuoksi. Opinnäytetyöprosessin alkaessa olin suorittanut lähes kaikki sosionomin opinnot. Tutkin koulun aihepankista erilaisia aiheita ja löysin Kotijoukot A.S.A.P:n ilmoituksen. Olin yhteydessä Kotijoukot A.S.A.P:n Nina Hillebrandiin. Koulun aihepankissa mainittuun opinnäytetyöaiheeseen oli löytynyt jo tekijä, mutta keskustelussamme tuli esille toinen Hillebrandin opinnäytetyöaihe, joka oli esite tuettua asumista varten. Tämä oli uusi palvelu, jota Kotijoukot A.S.A.P oli tarjoamassa. Tästä alkoi meidän yhteistyömme.

Koin, että esitteen tekeminen olisi loistava tapa, jolla pääsisin syventämään omaa osaamistani sosiaalihuoltoon, sosiaalihuollon jälkihuoltoon sekä tuettuun asumiseen. Myös, kun toive opinnäytetyön tekemisestä on tullut tilaajalta, tulee tuotettu esite oikeasti käyttöön ja näin ollen opinnäytetyöstäni tulee olemaan myös käytännön hyötyä.

Opinnäytetyöaihe, joka on saatu työelämästä, tukee ammatillista kasvua. Saadun aiheen avulla opinnäytetyössä pääsee ratkaisemaan käytännön läheistä ja työelämälähtöistä ongelmaa. Opinnäytetyöprosessi voi myös tukea ammatillista kasvua, urasuunnittelua ja työllistymistä. (Vilka & Airaksinen 2003, 17.)

Kuten edellä mainitaan, on tärkeää, että opinnäytetyöaihe tulee tilaajalta, jolloin se oikeasti tulee tarpeeseen ja tukee omaa ammatillista kasvua ammatillaiseksi. Itselläni on myös toiveena työllistyä valmistumisen jälkeen johonkin lastensuojelun ympäristöön, jota ajatellen opinnäytetyöni aihe on erinomainen.

Linearisessa mallissa työskentely etenee tavoitteen määrittelystä suunnitteluun, toteutukseen ja prosessin päättämiseen sekä lopulta arviointiin (Salonen 2013). Opinnäytetyöni on edennyt edellä mainitun lineaarisen mallin mukaisesti.

4.2.1 Työn ensimmäinen vaihe

Lokakuussa 2023 tilauksen saatuani tutustuin sosiaalialan opinnäytetyön prosessiin koulumme Learn-alustalla. Osallistuin opinnäyteorientaatioluennolle ja katsoin ohjevideot.

Tämän jälkeen katsoin valmistumisaikatauluja ja asetin itselleni tavoitteen maaliskuun loppuun 2024. Opinnäyteorientaatioluennolla, sekä ohjevideoissa kerrottiin, että tulisi osallistua neljään päättöseminaariin, joten katsoin myös näihin päivämäärän. Ilokseni huomasin, että jo heti seuraavalla viikolla, 17.10.2023 oli neljä päättöseminaaria.

Soitin Hillebrandille ja kysyin häneltä, sopisiko nähdä, kun olen tulossa Kotkaan koululle, ihan hänen naapuriinsa. Saisin samalla käynnillä häneltä allekirjoituksen sopimukseen. Tämä eteni suunnitelmani mukaan. Kävin kuuntelemassa päättöseminarit, sekä tapasimme Hillebrandin kanssa.

4.2.2 Toinen vaihe

Laadin työskentelyrunгон. Päätin aloittaa työni Hillebrandin haastattelulla, jonka halusin toteuttaa vielä lokakuun aikana. Olisi hyvä tietää hänen taustansa ja tutustua ihmisenä, jolloin yhteistyömme olisi mutkatonta ja saumatonta.

Minua kiinnosti hänen koulutuksensa, sekä hänen yritystoimintansa. Nämä ovat oleellisia tietoja opinnäytetyössäni. Tämän jälkeen aloin etsimään tietoa eri lähteistä aiheeseen liittyen, eli tuettuun asumiseen, kenelle tuettu asuminen on tarkoitettu, mitä hyötyä on tuetussa asumisessa, minkälaisia tarpeita itsenäistyvällä nuorella on, sekä miten laki määrittää kenelle tuettu asuminen on tarkoitettu.

Lähteitä etsiessäni pidin mielessäni lähteiden luotettavuuden, tutkimusetiikan ja eettisesti kestävät tiedonhankintamenetelmät. Kirjoitin opinnäytetyön suunnitelman. Suunnitelman kirjoittamiseen varasin aikaa marraskuun loppuun asti. Tämä toteutui suunnitellusti.

4.2.3 Kolmas vaihe

Aloin työstämään raporttivaihetta. Suunnittelin itselleni viikoittain kirjoittamiseen ajankohdan ja mietin, miten paljon käytän aikaa tähän. Kirjoittamisen ohessa etsin erilaisia esitemalleja ja ideoita.

Suunnittelin tekstejä esitteeseen ja pohdin minkälainen esite olisi toimiva käytännössä. Aikaa tähän olin suunnitellut käyttäväni helmikuun puoliväliin. Tämäkin vaihe toteutui suunnitellusti.

4.2.4 Neljäs vaihe

Tein kaksi esitettä valmiiksi ja lähetin ne Hillebrandille. Hän teki näistä valinnan, joka häntä miellytti. Teksteihin pyysin häneltä kommentteja ja tein Hillebrandin toivomat muutokset. Kirjoitin opinnäytetyöraportin valmiiksi.

Käyttämäni menetelmät opinnäytetyössäni olivat Hillebrandin haastattelu, dialogiset keskustelut puhelimitse, Teams välityksellä, WhatsApp-viestein, sähköpostein, sekä kollegoiden kanssa käydyt dialogiset keskustelut, muistiinpanot ja valmiit materiaalit. Koko opinnäytetyön prosessin ajan olimme Hillebrandin kanssa tiiviisti yhteydessä.

Haastattelin Hillebrandia Teams-keskustelun välityksellä. Jatkoimme haastattelua vielä puhelussa. Suunnittelimme esitteen informaatiota, mietimme mitä tietoa siinä tulisi olla ehdottomasti ja mikä olisi epäolennaista olla esitteessä, mutta jonka voisi kertoa asiakkaan ottaessa yhteyttä. Kirjoittelimme WhatsApp-viestejä aina kun mieleen tuli puolin tai toisin asioita. Pidimme jälleen pitkän Teams-keskustelun tammikuussa, jossa esittelin Hillebrandille erilaisia esitepohjia, joita olin etsinyt muiden vastaavanlaisten palveluntuottajien sivuilta ja pohdimme kuvia esitteeseen. Laitoin myös sähköpostiin Hillebrandille kaksi erilaisia ehdotusta tekemistäni esitteen pohjista.

Esitteen pohjista Hillebrandia miellytti eniten esite, joka oli taitettavissa kolmeen eri osioon ja olisi kaksipuoleisesti tulostettavissa, näin se olisi pieni lehtinen. Hillebrand totesi keskustelussamme, että hän tahtoi juuri tällaisen pienimuotoisen esitteen, johon tulisi vain oleellinen tieto, eikä näin ollen lukijalle tulisi ns. tietoähkyä. Opinnäytetyö on toteutettu Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun antamien ohjeiden mukaisesti.

Sovimme siis, että tarkoituksena tuotettava esite tultaisiin tekemään sellaisessa muodossa, että sitä voisi tarkastella verkossa ja samalla sen voisi tulostaa, jolloin siitä saisi taiteltua siistin esitteen. Kävimme paljon keskusteluja Hillebrandin kanssa siitä, mitä hän toivoo esitteen pitävän sisällään ja missä muodossa esite tulisi olemaan. Sovimme myös, että Hillebrandin tytär ottaisi valokuvia rakennuksesta, jotka yhdistäisin esitteeseen. Lisäksi esitteessä käytin kuvia, jotka olivat vapaassa käytössä. Näin ollen tekijänoikeudet huomioon, ei kuvien käytön suhteen ollut ongelmaa. Näiden toiveiden pohjalta aloin rakentamaan esitettä. Esitteitä tein useamman PowerPointin ja Canvan avulla ja tallensin nämä PDF- muotoon.

Sain kuvan rakennuksesta Hillebrandilta sähköpostiini, mutta totesimme yhdessä, että näin talvella rakennus ei ole kovinkaan edustavan näköinen, joten luovuimme ajatuksesta käyttää tätä kuvaa esitteessä. Pohdittuani kuvaa esitteeseen, sain idean käyttää samaa teemaa kuin Hillebrandin kotisivulla on käytetty, joten kuvaksi valikoitui kuumailmapalloteema.

Esite pitää sisällään muun muassa tiedot siitä kenelle tuettu asuminen on suunnattu, eli 16—23-vuotiaille nuorille sosiaalihuollon asiakkaille, lastensuojelun ja lastensuojelun jälkihuollon asiakkaille, autismikirjon henkilöille, sekä lievästi kehitysvammaisille henkilöille, joilla on haasteita elämän ja arjen hallinnassa. Esitteessä kerrotaan, että asiakkaalle suunnitellaan yhdessä hänen kanssaan hänen tarpeilleen räätälöidyt tukitoimet. Apua ja tukea on saatavana ympäri vuorokauden, sillä samalla tontilla sijaitsevassa perhekodissa on aina sosiaalialan ammattilainen työssä.

Esitteessä luetellaan muutamalla esimerkillä minkälaista apua ja tukea asiakkaalle voidaan suunnitella. Tukea kodinhoitoon ja arjenaskareisiin, terveyden-

ja lääkehoitoon, raha-asioista huolehtimiseen, etuuksien hakemiseen, kaupassa käyntiin ja virastoasiointiin. Esitteessä kerrotaan milloin Kotijoukot A.S.A.P on perustettu, minkälaisia palveluja yritys tuottaa ja minkälainen on talo, jossa on kolme tukiasuntoa, sekä kuvaus talon tiloista ja varustetasosta.

Esitteessä annetaan ohjeita tulevalle asukkaalle siitä, mitä hänen tulee huomioida muuttaessaan tukiasuntoon. Näihin ohjeisiin sisältyy muun muassa vuokrasopimuksen tekeminen, kotivakuutuksen ottaminen, etuuksien selvittäminen ja sitoutuminen yksilölliseen suunnitelman mukaiseen tukipalveluun. Lisäksi asukkaan tulee ottaa vastuuta omasta elämästään ja noudattaa yhteisiä sääntöjä.

Opinnäytetyöni suunnitelman lähetin luettavaksi ohjaavalle opettajalleni, sekä Nina Hillebrandille. Luetutin suunnitelman myös usealla nykyisellä ja vanhoilla kollegoillani. Sain palautetta kaikilta edellä mainituilta ja tein tarvittavia muutoksia työhöni.

Esitteiden eri variaatiot lähetin myös Hillebrandille, sekä usealle kollegalleni. Sain rakentavaa palautetta esitteen ulkoasusta ja sisällöstä, jonka perusteella tein muutoksia ennen lopullista versiota.

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA HYÖDYN SAAJAT

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tehdä työn tilaajalle eli Kotijoukot A.S.A.P:lle sähköinen esite, joka esittelee tilaajan tuottamaa palvelua. Esitteen tavoitteena on jakaa tietoa, millaisesta palvelusta on kyse, eli siis minkälaista tukea ja apua arkeen ja elämänhallintaan asiakas voi tilaajan kautta saada asumiensa.

Esitteen tavoitteena on jakaa informaatiota helposti luettavassa muodossa. Esitteen tulisi olla visuaalisesti rauhallinen ja olla tilaajan näköinen. Tämän vuoksi visuaalista suunnittelua on tehty yhdessä Nina Hillebrandin kanssa. Olen esittänyt ajatuksia, jotka Nina Hillebrand on sitten hyväksynyt tai toivonut muutoksia. Tämä sama toimintatapa on ollut esitteen visuaalisen sisällön sekä tekstien tuottamisessa. Tekstin tulee olla käyttäjäystävällinen, informatiivinen,

selkeälukuinen ja sellainen, että asiakas saa tiedon yrityksen tarjoamista palveluista.

Ensisijainen hyödyn saaja on asiakas, hän saa esitteen kautta tietoa asumisesta ja sen tarjoamista palveluista. Myös asiakkaan läheiset saavat tietoa tuetusta asumisesta. Asiakas itse ja hänen läheisensä voivat ennakkoon tutustua tuettuun asumiseen ja sen tarjoamiin palveluihin, ennen kuin tekevät päätöstään asiakkaan muutosta.

Toissijainen hyödyn saada on yrittäjä Hillebrand. Hän saa esitteen, jolla kertoa helposti palveluistaan ja mahdollisesti mainostaa palvelujaan. Esitteen on tarkoitus toimia ”infopakettina”, jossa on myös käytännönohjeita.

6 VALMIS TUOTOS JA ARVIOINTI

6.1 Tuetun asumisen esite

Tuotoksena on sähköinen esite/ohje, joka toimii infopakettina mahdolliselle asukkaalle ja hänen läheisilleen ja jonka asiakas voi lukea millä tahansa älylaitteella. Lisäksi esite on mahdollista tulostaa myös heidän omilta kotisivuiltaan.

Sähköisen esitteen tavoite tuetusta asumisesta on selkiyttää tulevalle asukkaalle hänelle suunnatuista palveluista, joita hänen on mahdollisuus saada itselleen räätälöidyillä tukitoimilla. Tuotos tehdään PowerPoint-esityksenä tai muulla vastaavalla työkalulla ja ladataan kotisivuille PDF-muodossa, josta sen saa tulostettua.

Olemme käyneet Hillebrandin kanssa puhelimesta ja Teams:n välityksellä keskustelua, minkälainen esitteestä on tarkoitus tulla ja mitä infoa se pitää sisältää. Olemme sopineet, että teemme alkuun ”karkean suunnitelman”, jota täydennämme ja muokkaamme ajatuksien ja ideoiden myötä. Arvioimme tuotosta tasaisin väliajoin ja muokkaamme tarpeen vaatiessa.

Olen etsinyt tietoa erilaisista tuetun asumisen palveluista, palveluiden kohde-ryhmistä ja heidän erityistarpeistaan. Olen etsinyt erilaisia malleja esitteistä, ottanut niistä vinkkejä ja tehnyt alustavaa suunnitelmaa esitteestä.

6.2 Arviointi

Opinnäytetyöprosessi oli kokonaisuutena todella opettavainen ja mielenkiintoinen. Opinnäytetyön alkuvaiheessa prosessi eteni toivottua ja ajateltua hitaammin. Lopulta opinnäytetyöprosessi lähti todella nopeasti etenemään, suunniteltua paljon nopeammin. Ohjaajan kanssa olisin voinut olla tiiviimmin yhteydessä ja jälkikäteen ajatellen olisin voinut useammassa prosessin kohdassa olla yhteydessä ohjaavaan opettajaan. Tämän vuoksi prosessin eri vaiheissa en saanut niin paljon kommentteja, joiden avulla opinnäytetyöni olisi voinut olla vielä onnistuneempi.

Opinnäytetyöprosessin aikana olin tiiviisti yhteydessä tilaajan Nina Hillebrandin kanssa. Häneltä sainkin runsaasti palautetta ja ideoita. Hillebrandiltä sain eniten palautetta ja toiveita etenkin esitteeseen liittyen, mutta lähetin myös opinnäytetyön raporttiosuuden luettavaksi.

Koko prosessin ajan tapahtui siis esitteen arviointia. Itsearviointia toteutin useassa eri prosessin vaiheessa. Lisäksi olen pyytänyt palautetta ja arviointia nykyisiltä ja entisiltä kollegoilta.

Koen, että opinnäytetyö tulee käyttöön, mikä onkin toiminnallisessa opinnäytetyössä tärkeä lähtökohta, käytännönläheisyys. Ajattelin, että esite on onnistunut. Esite on visuaalisesti asettamani ja Hillebrandin asettamien tavoitteiden mukainen. Esitteen sisältämä teksti on ytimekästä ja halutut asiat on esitetty selkeästi. Harmillisesti en saanut palautetta oikeasti esitteen käyttäjiltä, eli mahdollisilta asiakkailta.

Koen kehittyneeni opinnäytetyöprosessin aikana ammatillisesti ja saaneeni paljon uusia näkökulmia ja työkaluja tulevaisuutta varten. Tällä hetkellä pohdin, että minun olisi pitänyt laittaa päivämäärät selkeästi itselleni kalenteriin, milloin esimerkiksi työ tulisi jättää esitarkastukseen. Nyt minulla oli selkeästi

mieleissäni vain ajankohta päättöseminaariin ja katsoin aivan liian myöhään muut työtä koskevat päivämäärät ja näin ollen, vaikka vuoden loppupuolella tuntuikin, että aikaa on runsaasti maaliskuuhun, tulikin melkoinen kiire työn kirjoittamisen kanssa.

7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Hyvä tieteellinen käytäntö eli tutkimusetiikka on monella tavalla tärkeää tutkimusta tehtäessä. Koko prosessin aikana tutkimusetiikka kulkee mukana. Tutkimusetiikka on yleisesti sovittuja pelisääntöjä, joiden mukaan tulee toimia. Hyvä tieteellinen käytäntö pitää sisällään sitä, että tutkijat noudattavat eettisesti kestäviä tiedonhankintamenetelmiä ja tutkimusmenetelmiä. (Vilka 2015, 41–42.)

Perusperiaatteita hyvässä tieteellisessä käytännössä ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus sekä vastuunkanto. Koko tieteellisen elinkaaren ajan on huolehdittava hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta käyttämällä tiettyjä menettelytapoja. Nämä menettelytavat ovat osana niiden organisaatioiden laatu-järjestelmää, jotka kuuluvat tiede- ja tutkimusyhteisöön. Jokainen tutkija ja tutkimusryhmän jäsen on vastuussa siitä, että tutkimusta tehtäessä noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023.)

Opinnäytetyössäni korostuu etenkin tiedonhankintamenetelmien eettinen kestävyys. Olen lähteitä etsiessäni käyttänyt lähdekritiikkiä ja pohtinut jokaisen lähteen kohdalla, onko tämä luotettava lähde. Olen myös pyrkinyt lähteiden käytössä monipuolisuuteen. Työssä on hyödynnetty kirjallisuuslähteitä, joita on etsitty eri ammattikorkeakoulujen kirjastoista. Lisäksi tiedonhaussa hyödynsin eri tietokantoja, Google-hakukonetta sekä Google Scholaria.

Työni koskettaa haavoittuvaa asiakasryhmää eli sosiaalihuollossa olleita nuoria, sosiaalihuollon jälkihuollon alla olevia nuoria, joka minun piti pitää ajatuksissani esitettä tehdessä ja raporttia kirjoittaessani.

Kaikki saamani tiedot Kotijoukot A.S.A.P:n toiminnasta, jotka eivät ole julkisia tulen hävittämään asian mukaisesti.

8 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuottaa Tuetusta asumisesta kertova esite, jossa on myös tietoa opinnäytetyöni tilaajasta eli Kotijoukot A.S.A.P.:sta. Kotijoukot A.S.A.P tarjoaa sosiaalihuoltolain mukaista tuettua asumista 16–23-vuotiaille nuorille. Esitteen tekemiseen sitoutui monia asioita. Jouduin pohtimaan, kenelle esitettä tehdään ja millaiseen muotoon sen teen.

Esitteen tavoitteina olivat jakaa tietoa Kotijoukot A.S.A.P:n tarjoamasta tuesta asumisesta. Tavoitteena oli tehdä helposti ymmärrettävä ja luettava esite, joka olisi visuaalisesti tilaajan toivomusten mukainen. Näihin tavoitteisiin mielestäni päästiin hyvin. Esite onnistui tavoitteiden mukaisesti ja tulee varmasti tilaajan käyttöön.

Kokonaisuutena opinnäyteprosessi eteni hieman suunnitelmasta poiketen. Lopulta työ valmistui nopeassa aikataulussa, vaikkakin prosessi lähti aluksi hitaasti käyntiin. Yhteistyö tilaajan kanssa oli tiivistä, kuten aluksi suunnittelinkin. Kuitenkin ohjaavan opettajan kanssa yhteistyö ei ollut niin tiivistä, kuin aluksi oli suunnitelmissa. Koen, että olisi ollut todella hyödyllistä pitää esimerkiksi Teams-palaveri raporttiosion kirjoittamisen alkuvaiheessa, olisin saanut näkökulmia ja ideoita muutamiin työn vaiheisiin.

Koin heti opinnäytetyöprosessia aloittaessani aiheen kovin kiinnostavaksi. Alue on kokonaisuutena melko laaja, sillä tuettuun asumiseen nivoutuu niin monta eri osa-aluetta. Näitä osa-alueita avasin teoreettisessa viitekehyksessäni. Tiedonhaku työn eri vaiheissa oli onnistunutta. Teoreettista tietoa, joka oli olennaista työssäni, onnistuin löytämään luotettavista lähteistä.

Teoreettisessa viitekehyksessä käyttämissäni lähteissä ilmeni, että nuoret kokevat tarvitsevansa tukea ja apua paitsi päivittäisten askareiden hoitamiseen, myös elämänhallintaan. He tarvitsevat tukea sopeutua muutoksiin. Muutto omaan kotiin tuntuu varmasti jännittävältä, jopa ehkä pelottavalta ja nuori saattaa tuntea yksinäisyyttä. Tästä mieleeni nousi ajatuksia nuoren itsenäistymistyön merkityksestä. Kuinka tärkeää on aloittaa itsenäistymistyö nuoren

kanssa hyvissä ajoin. Työ on pitkäkestoista valmennustyötä, jossa nuori on itse aktiivisesti mukana päättämässä asioistaan ja esittämässä toiveitaan. Nuorta tulee kuunnella, nuoren täytyy saada tuntee, että hänellä on tukenaan ja turvanaan luotettava aikuinen.

Koen, että nuorelle tulisi luoda positiivisia ajatuksia muuttoon liittyvistä asioista ja tuoda esiin itsenäistymisen tuomista mahdollisuuksista vaikuttaa omaan elämään. Nuorten tunteita, jotka nuori saattaa kokea todella ahdistaviksi, ei tulisi kuitenkaan vähätellä. Mielestäni nuorelle tulee kertoa, että on täysin normaalia tuntee ahdistusta ja pelkoa suuren muutoksen edessä. Itsenäisyyteen liittyvät huolet tulevaisuudesta ja irrottautuminen vanhemmista, tutusta ja turvallisesta kasvuympäristöstä (Mielenterveystalo.fi 2022).

Nuoret itse kokevat, että hyvä ikä muuttaa pois vanhempien luota on 18 vuotta. He kuitenkin korostavat, että sopiva ikä on yksilöstä riippuvaista. Monet nuoret oppivat omillaan asumiseen liittyviä taitoja kotoaan. Näin ei kuitenkaan aina ole. Nuoret toivoisivat, että näitä taitoja harjoiteltaisiin enemmän myös kouluissa. Nuoret oppivat kouluissa ja kotona yksin asumiseen liittyviä taitoja, joita ovat muun muassa ruoanlaitto, siivous ja omista raha-asioista huolehtiminen. Tämä uusi vaihe on nuorille jännittävä. Eniten omillaan asumisessa nuoria jännittää pärjääminen ja raha-asiat. (Custódio 2020.)

Niille nuorille, jotka eivät saa lapsuuden kodeistaan riittäviä valmiuksia omaa elämää varten tulee tarjota tukea, jotta heilläkin on mahdollisuus itsenäistyä ja tavoitella unelmiaan. Ryhmänä itsenäistyvät nuoret ovat yksilöinä erilaisia, jonka vuoksi tarvittava tuki voi olla todella moninaista. (Custódio 2020.)

Pohdin, että 18-vuotias on vielä kovin nuori ja keskeneräinen, joten en itse ajattelisi nuorien olevan valmiita yksin asumiseen vielä silloin. Kuitenkin yksilöllisiä eroja löytyy. Olen samaa mieltä edellä mainitun tutkimuksen nuorten kanssa siitä, että taitoja tulisi opettaa myös kouluissa, jotta jokaisella nuorella olisi mahdollisuus harjoitella näitä taitoja, sillä jokaisen elämässä ei kotona tämä onnistu. Tähän tukena on myös kehitetty työssäni käsiteltävä tuettu asuminen, jossa nuori saa vielä harjoitella omillaan asumista. Tuettu asuminen

tarjoaa myös tukea pärjäämiseen, josta useat nuoret kokevat pelkoa. Ajattelen, että ne nuoret, joilla ei ole ollut riittävästi mahdollisuuksia oppia omillaan elämiseen tarvittavia taitoja, ovat vielä haavoittuvampia tässäkin asiassa. Mielestäni on hyvä, että tuettu asuminen mukautuu jokaisen nuoren yksilöllisiin tarpeisiin. Jokainen nuori on yksilö, jolla on täysin omat avun tarpeet.

Teoreettista viitekehystä varten tutkiessani opinnäytetyön aiheitani minulle tuli vastaan myös uusi muutos jälkihuollon ikärajaan. Vuonna 2020 jälkihuollon ikäraja nostettiin 25 vuoteen ja nyt se on laskettu taas 23 vuoteen. Pohdin, että kun tilanne nuorten suhteen tutkimusten mukaan ei ole parantunut lähi-vuosina, niin miksi ikäraja laskettiin jälleen. On selvää, että edelleen suuri joukko sijoitettuna olleista nuorista tarvitsi vielä tarjottua enemmän tukea, niin miksi otamme monta vuotta aikaa pois tämän tuen tarjoamiselta. Tässä kohtaa ajattelisin, ettei nuorten tarpeita oteta lainkaan huomioon ja motiivina on aivan jokin muu, kuin nuorten ja lasten hyvinvoinnin edistäminen.

Lisäksi pohdin sitä, miten yhteiskunta pyrkii saamaan nuoret mahdollisimman nopeasti itsenäiseen asumiseen, pois tuetusta asumisesta. Ajattelen, että tämä kuitenkin lisää riskiä siitä, että nuoret joutuvat itsenäistymään liian nopeasti. Heillä ei ole vielä vaadittavaa arjenhallintaa ja elämänhallintaa, mutta paine saada seuraava tuettu asumista tarvitseva henkilö hänen paikalleen, ajaa nuoria muuttamaan omilleen aiemmin. Tässä on mielestäni suuret riskit sille, että kaikki se työ mikä on toteutettu tuetun asumisen ja muun sosiaali-huollon palveluiden aikana menee hukkaan.

Tuettua asumista tarjoaa moni taho ja sen vuoksi kokonaisuus on jokaisessa kohteessa erilainen. Samalla tontilla Kotijoukot A.S.A.P:n tarjoamien tuetun asumisen asuntojen kanssa sijaitsee perhekoti. Perhekodin tiloihin voi myös tuetun asumisen asukkaat tulla käymään muun muassa kahville, syömään tai ihan vain oleskelemaan. Tässä on mielestäni loistava idea vähentää yksinäisyyttä, jota moni itsenäistynyt nuori kokee muuttaessaan omilleen. Nuoret saavat siis tuetun asumisen tarjoaman tuen lisäksi tarvittaessa tukea myös perhekodilta.

Kotijoukot A.S.A.P:lla on myös vuokra-asuntoja, joihin tuetussa asumispalvelussa asunut nuori voi muuttaa. Ennen muuttoa pitää nuoren tietenkäin kyetä asumaan omillaan ilman tuetun asumisen tarjoamia tukitoimia. Tämä on mielestäni hienoa jatkumoa. Nuorelle on helpompaa jatkaa yhteistyötä asunnon vaihtuessa jo tutuksi tulleen yhteisön kanssa.

Mielestäni jatkotutkimuksia voisi toteuttaa siitä, miten esimerkiksi tällaisten Kotijoukot A.S.A.P:n tarjoamien lisätukien vaikutus nuorten hyvinvointiin on. Nuorten pärjäämistä omilleen muuttaessa tuetusta asumisesta tulee myös tarkastella. Pohdin, tuleeko näille omilleen muuttaville nuorille niitä samanlaisia tuntemuksia ja ongelmia, joita esiintyy muilla itsenäistyvillä nuorilla, jotka muuttamat omilleen.

LÄHTEET

Aluehallintavirasto. 2020. Ohjauskirje 14.12.2020. Itsenäisen asumisen harjoittelu sijaishuollossa ja tuettu asuminen jälkihuollossa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://avi.fi/documents/25266232/50782836/Ohjauskirje+14.12.2020+asumisharjoittelusta+sijaishuollossa.pdf/717fac8d-8d83-64a0-faec-e71ea226a209/Ohjauskirje+14.12.2020+asumisharjoittelusta+sijaishuollossa.pdf?t=1608111215568> [Viitattu 29.1.2024].

Custódio, I. 2020. Ensiaskel tulevaisuuteen. 16-vuotiaiden nuorten ajatuksia itsenäisestä asumisesta. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Ensiaskel-tulevaisuuteen_verkkojulkaisu.pdf [Viitattu 26.1.2024].

Hillebrand, N. 2023. Yrittäjä. Haastattelu 23.10.2023. Kotijoukot A.S.A.P Oy.

Hyvä tieteellinen käytäntö. 2023. Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk> [Viitattu 25.1.2024].

InfoFinland.fi. 2024. Tuki- ja palveluasuminen. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://www.infofinland.fi/fi/housing/supported-and-service-housing>. [Viitattu 10.11.2023].

Jälkihuolto. 2023. Lastensuojelu.info. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelu/jalkihuolto/> [Viitattu 26.1.2024].

Kemppainen, R. 2009. "Mä oisin oppinut kaikki asiat kantapään kautta, mutta onneks nyt mä opin ne ennen kun tarvii tipahtaa mihinkään ihan pohjalle". Elämänhallinta tuetun asumisen jälkeen nuorten aikuisten kokemana. Tampereen yliopisto. Sosiaalityön tutkimuksen laitos. Sosiaalityön pro gradu -tutkielma. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/80576/gradu03541.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [Viitattu 26.1.2024].

Kääriälä, A., Haapakorva, P., Pekkarinen, E. & Sund, R. 2019. Drom care to education and work? Education and employment trajectories in early adulthood bu children in out-of-home care. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0145213419303217> [Viitattu 29.1.2024].

Kääriälä, A. 2021. Aina askeleen jäljessä? Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten koulutus ja työllisyys jäävät keskimäärin muuta väestöä matalammaksi. Janus. Vol 29 (3). PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://journal.fi/janus/article/view/101880/65548> [Viitattu 29.1.2024].

Laaksonen, S. 2004. Jälkihuolto-opas. Saarijärvi; Gummerus. Kirjapaino Oy.

Laitinen, K. 2020. ”Oot sä aika tien taivaltanut”. Kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleiden nuorten itsenäistymiskertomukset. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202002112004> [Viitattu 10.11.2023].

Laki lastensuojelulain muuttamisesta 28.12.2023/1283.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

Lastensuojelu. 2023. Sosiaalipalvelut. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Vastuualueet. Sosiaali- ja terveysministeriö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stm.fi/lastensuojelu> [Viitattu 26.1.2024].

Lastensuojelun käsikirja. 2024. Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja> [viitattu 13.2.2024].

Malm, K. 2018. Itsenäistyvä nuori, vahvistuva toimija – tukea täysi-ikäisyyden kynnyksellä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisu 208. Helsinki.

Martikainen, L. 2009. Kaaosta vai hallintaa. Nuoren aikuisen elämän haasteet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

Mielenterveystalo.fi. 2022. Nuorten ahdistus. Saatavissa: <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/ahdistus/nuorten-ahdistus> [Viitattu 15.2.2024.]

Mitä on lastensuojelu? 2024. Lastensuojelun käsikirja. Terveyden ja hyvinvoinnin laitostyö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu> [Viitattu 26.1.2024].

Myllyniemi, S. 2015. Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura ja tekijät. Kustannustoimitus: Tanja Kielinen.

Mäntyniemi, T. 2017. Tuetun asumisen tarpeessa olevien asiakkaiden sosiaaliset ongelmat ja tuen tarve. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalityö. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/8a6a863d-c38f-4ec6-b7eb-a50fc1cce62e/content> [Viitattu 29.1.2024].

Mönkkönen, K. 2019. Vaikuttava vuorovaikutus palveluohjauksessa. PAKU-hanke. Jyväskylä 23.5.2019.

Mönkkönen, K. 2002. Dialogisuus kommunikaationa ja suhteena. Vastaamisen, vallan ja vastuun merkitys sosiaalialan asiakastyön vuorovaikutuksessa. Kuopio: Kuopion yliopiston julkaisu E. Yhteiskuntatieteet 94.

Pukkio, S. & Hipp, T. 2016. Mikä jälki jää. Opas lastensuojelun jälkihuoltotyöhön. Helsinki. Lastensuojelun Keskusliitto ja kirjoittajat. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Opas-lastensuojelun-jalkihuoltotyohon-120616-1.pdf> [Viitattu 29.1.2024].

Raitakari, S. 2006. Neuvottelut ja merkinnät miinuksista. Vuorovaikutuksellisuus ja retorisuus nuorten tukiasumisyksikön palaverissa ja tukisuunnitelmissa. Tampereen yliopisto. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Akateeminen väitöskirja. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://urn.fi/urn:isbn:951-44-6753-1> [Viitattu 23.11.23].

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Turun ammattikorkeakoulu. Suomen yliopistopaikka. Juvenes. PDF-tiedosto. Saatavissa: <isbn9789522163738.pdf> (turkuamk.fi) [Viitattu 4.2.2024].

Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulu.

Sijaishuolto. 2023. Lastensuojelu.info. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelu/sijaishuolto/> [Viitattu 26.1.2024].

Sinkkonen, J. 2012. Nuoruusikä – Miten lapsesta tulee nuori aikuinen? Helsinki. WSOY.

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.

Sosiaalipalvelut. 2024. Sosiaali- ja terveysministeriö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stm.fi/sosiaalipalvelut> [Viitattu 29.1.2024].

Syrjälä, J. 2015. Elämää auttamisjärjestelmän reunalla. Tukiasumisen saamat merkitykset ja moraalijärjestyksen rakentuminen asukkaiden kerronnassa. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Sosiaalityön pro gradu-tutkielma. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/98080> [Viitattu 29.1.2024].

Tommila, I. 2019. Nuorten tuetun asumisen toiminta nuorten itsenäistymisestä vahvistavana toimintana. Vapaaehtoistyön mahdollisuudet itsenäistymisen ja asumisen tukemisessa. Turun yliopisto. Sosiaalityö ja sosiaalipolitiikka. Pro gradu -tutkielma. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://www.utu-pub.fi/bitstream/handle/10024/148185/Pro%20Gradu.pdf;jsessionid=5F3BEB928BBF505D3453820AB0358963?sequence=1> [Viitattu 10.11.2023].

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä; PS-kustannus

Kenelle?

- 16-23-vuotiaille
- Sosiaalihuollon, lastensuojelun ja lastensuojelun jälkihuollon asiakkaille
- Autismikirjon henkilöille
- Lievästi kehitysvammaisille henkilöille

KOTIJOUKOT A.S.A.P

TUKI- JA
ITSENÄISTYMISASUNNOT

Ota yhteyttä
ja sovi tutustumiskäynti

Nina Hillebrand
050 566 3044
kotijoukotasap@outlook.com

Kotijoukkojen itsenäistymisasunnoissa voit asua sinulle räätälöidyin avuin tuetusti

Sinulla on ympäri vuorokauden sosiaalialan ammattilainen tukenasi, joka ohjaa ja auttaa sinua arjen ja elämän hallinnassa.

Kun muutat Kotijoukkojen itsenäistymistaloon teemme kanssasi vuokrasopimuksen, joka sisältää sähkö- ja vesimaksun.

Sinua autetaan hankkimaan kotivakuutus ja hakemaan sinulle kuuluvat tuet. Tehdään myös yhdessä sinua parhaiten palveleva, itsenäistymistä tukeva suunnitelma, johon sinä voit sitoutua ja voit ottaa vastuun oman elämäsi valinnoista.

Kotijoukot A.S.A.P. on perustettu vuonna 2012. Itsenäistymistalo valmistui vuonna 2015. Talossa on 123 neliötä, 3 makuuhuonetta, 3 wc:tä, 3 suihkua ja yhteisinä tiloina keittiö, olohuone, sauna sekä kodinhoituhuone.

Itsenäistymistalo sijaitsee Kotkan Koivulassa.

Talo on täysin varusteltu. Yhteisistä tiloista löytyvät tarvittavat huonekalut, kodinkoneet, astiat, tiskikone, mikro, kahvinkeitin, TV ja pyykinpesukone

Jokaisen omasta makuuhuoneesta löytyy sänky, koulupöytä, tuoli ja kaapit. Voit myös sisustaa huoneesi tarpeittesi ja mieltymystesi mukaisesti. Kun olet saavuttanut tavoitteisesi mukaiset itsenäistymistaidot sinulla on mahdollisuus muuttaa Kotijoukkojen vuokra-asuntoihin Kotkan keskustaan tai muuhun vuokra-asuntoon.

Itsenäistymistä harjoitellessasi saat apua ja tukea esimerkiksi:

- Kodinhoitoon ja arjen askareisiin
- Terveysten – ja lääkehoitoon
- Raha-asioista huolehtimiseen ja etuuksien hakemiseen
- Kaupassa käyntiin
- Virastoasiointiin

